

LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 123:2020
FIZINĖS MEDICINOS IR REABILITACIJOS GYDYTOJAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos medicinos norma MN 123:2020 „Fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas“ (toliau – Lietuvos medicinos norma) nustato fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Lietuvos medicinos norma privaloma visiems fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojams, dirbantiems Lietuvos Respublikoje, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

3. Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

3.1. **Fizinė medicina ir reabilitacija** – medicinos mokslo šaka, kurios tyrimo objektas yra žmogaus funkcinė būklė ir jos sutrikimai, išsivystantys dėl ligų, traumų ar gydymo, negalių sukeliančių ligų, traumų pasekmių, komplikacijų, funkcionavimo sutrikimų diagnostika, sutrikimų prevencija ir gydymas, komplikacijų prevencija ir gydymas, fizinės medicinos ir (ar) medicininės reabilitacijos priemonių ir (ar) šių priemonių kompleksų taikymas.

3.2. **Fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas** – medicinos gydytojas, įgijęs fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo profesinę kvalifikaciją.

3.3. **Fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo praktika** – fizinės medicinos ir reabilitacijos (toliau – FMR) gydytojo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją atliekama asmens sveikatos priežiūra, apimanti dėl ligų ir (ar) traumų pasekmių atsiradusių funkcinės būklės sutrikimų negalių sukeliančių įgimtų būklių, ligų, traumų pasekmių, komplikacijų, funkcionavimo (kūno funkcijų, struktūrų, veiklų ir dalyvumo) sutrikimų vertinimą, gydymą, prevenciją, kompensavimą, fizinės medicinos ir medicininės reabilitacijos priemonių ir (ar) šių priemonių kompleksų taikymą.

3.4. **Funkcinė būklė** – asmens funkcionavimo kokybė, lemiamą kūno funkcijų, struktūrų, veiklos ir dalyvumo (įsitraukimo į gyvenimo situacijas). Funkcinė būklė apibūdina asmens (su jam būdinga sveikata ar jos sutrikimais) ir aplinkos sąveiką.

3.5. Kitos Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

4. FMR gydytojo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus universitetines medicinos studijas ir fizinės medicinos ir reabilitacijos rezidentūrą. Užsienyje įgyta FMR gydytojo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų profesinių kvalifikacijų pripažinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Teisę verstis FMR gydytojo praktika turi asmuo, Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo nustatyta tvarka įgijęs FMR gydytojo profesinę kvalifikaciją ir turintis galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal FMR gydytojo profesinę kvalifikaciją.

6. FMR gydytojas verčiasi FMR gydytojo praktika Lietuvos Respublikoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti fizinės medicinos ir reabilitacijos paslaugas ir (ar) kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias pagal teisės aktų reikalavimus kartu su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais turi teikti ir FMR gydytojas.

7. FMR gydytojas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros specialistais, vadovauja medicininės reabilitacijos specialistų komandai ir koordinuoja jos darbą, fizinės medicinos ir reabilitacijos paslaugas teikia visų amžiaus grupių pacientams, tikslingai ir veiksmingai panaudodamas sveikatos priežiūros išteklius.

8. FMR gydytojas vadovaujasi asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, Lietuvos medicinos norma, asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis ir savo pareigybės aprašymu.

II SKYRIUS TEISĖS

9. FMR gydytojas turi teisę:

9.1. verstis FMR gydytojo praktika, teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, nustatyta tvarka;

9.2. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 112 „Dėl Receptų rašymo ir vaistinių preparatų, medicinos priemonių (medicinos prietaisų) ir kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių išdavimo (pardavimo) vaistinėse gyventojams ir popierinių receptų saugojimo, išdavus (pardavus) vaistinius preparatus, medicinos priemones (medicinos prietaisus) ir kompensuojamąsias medicinos pagalbos priemones vaistinėje, taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

9.3. išduoti medicininius ar sveikatos pažymėjimus (pažymas) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

9.4. pagal kompetenciją konsultuoti pacientus, fizinius ir juridinius asmenis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

9.5. vykdyti funkcinės būklės sutrikimų ekspertizę, laikino darbingumo netekimo ekspertizę ir išduoti nedarbingumo pažymėjimus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

9.6. naudoti telemedicinos priemones;

9.7. diegti ir taikyti naujus funkcinės būklės ir funkcionavimo vertinimo bei diagnostikos, gydymo ir medicininės reabilitacijos metodus;

9.8. atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja gydytojo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

9.9. nustatyti asmens mirties faktą Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo nustatyta tvarka;

9.10. gauti darbui būtiną informaciją apie gydomus ir konsultuojamus pacientus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

9.11. tvarkyti paciento duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, vykdant Lietuvos medicinos normos 15–17 punktuose nurodytą veiklą, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių pacientų asmens duomenų tvarkymą, nustatyta tvarka.

10. FMR gydytojas turi ir kitų teisių, nustatytų kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą.

III SKYRIUS PAREIGOS

11. FMR gydytojas privalo:

11.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.2. pagal savo kompetenciją, nurodytą Lietuvos medicinos normoje, ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje dirba, licenciją kvalifikuotai tirti, diagnozuoti ir gydyti ligas, būkles bei sveikatos sutrikimus, naudodamas medikamentines ir fizinės medicinos bei medicininės reabilitacijos priemones ir (ar) jų derinius, o esant indikacijų, taikyti kompleksinę medicininę reabilitaciją, rekomenduoti ir dalyvauti organizuojant ligų ir sveikatos sutrikimų profilaktikos priemones bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

11.3. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais siųsti pacientą konsultuoti ir (ar) gydyti atitinkamos profesinės kvalifikacijos gydytojui specialistui;

11.4. tirti, vertinti ir nustatyti funkcinės būklės sutrikimus;

11.5. tirti ir vertinti biopsichosocialinių funkcijų sutrikimus;

11.6. taikant medicininės reabilitacijos priemones ir ar jų kompleksą pacientams, sergantiems medicinos gydytojo kompetencijai nepriskirtomis ligomis, realizuoti kitų gydytojų specialistų rekomenduotą gydymo planą bei esant indikacijų koreguoti gydymo planą ir toliau konsultotis su gydytojais specialistais (ligos pablogėjimo ar kitais neaiškiais atvejais);

11.7. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

11.8. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V-1 „Dėl Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

11.9. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti, saugoti profesinę paslaptį ir visą informaciją apie pacientą laikyti konfidencialia; kitiems asmenims ši informacija gali būti atskleista Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka;

11.10. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

11.11. laikytis licencijuojamos sveikatos priežiūros specialisto veiklos sąlygų;

11.12. pildyti medicinos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.13. paaiškinti FMR gydytojo praktikos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

11.14. taikyti mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus tyrimo, diagnostikos, gydymo ir reabilitacijos metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

11.15. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis. Užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone (prietais) pateikiama informacija;

11.16. nediskriminuoti pacientų dėl lyties, amžiaus, rasės, tautybės, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų;

11.17. teisės aktų nustatyta tvarka pranešti teisėsaugos bei kitoms įgaliotoms valstybės institucijoms apie sužalotus pacientus, kuriems žala galėjo būti padaryta nusikalstama veika;

11.18. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, nustatytas pareigas.

IV SKYRIUS KOMPETENCIJA

12. FMR gydytojo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs fizinės medicinos ir reabilitacijos profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgdamas į nuolatinę medicinos mokslo ir praktikos pažangą.

13. FMR gydytojas turi žinoti:

13.1. dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus;

13.2. medicinos statistikos pagrindus;

13.3. sveikatos draudimo pagrindus;

13.4. sveikatos teisės pagrindus;

13.5. naudojimosi informacinėmis ir ryšio technologijomis būdus, mokėti jomis naudotis;

13.6. negalios nustatymo principus;

13.7. socialinės reabilitacijos pagrindus.

14. FMR gydytojas turi išmanyti:

14.1. visų amžiaus grupių medicininės reabilitacijos ypatumus;

14.2. sportininkų ir sportuojančių asmenų medicininės reabilitacijos ypatumus bei atsigavimo priemones;

14.3. buities, darbo ir socialinės aplinkos pritaikymo neįgaliesiems bei jų slaugos, globos ir rūpybos principus;

14.4. techninių ir ortopedinių priemonių pritaikymo, naudojimo principus;

14.5. žmogaus anatomiją, biomechaniką, kineziologiją, fiziologiją, patologiją, nozologiją, ligų priežastis, patogenezę, diagnostiką bei gydymą;

14.6. medicininės reabilitacijos ypatumus įvairių negalios rūšių atvejais;

14.7. kaip skirti ir taikyti fizinės medicinos ir reabilitacijos priemones: fizikinių veiksmų, kineziterapijos, ergoterapijos, natūralių gamtinių veiksmų, masažo, logoterapijos, slaugos, protezinių, ortopedijos gaminių ir techninės pagalbos priemonių, paciento ir (ar) jo artimųjų mokymo, medikamentinio gydymo ir psichologinio poveikio priemonių skyrimo ir taikymo principus, jų sąveiką ir derinimą įvairių susirgimų atvejais ir (ar) teikiant profilaktikos paslaugas;

14.8. įrodymais pagrįstos medicinos ir reabilitacijos principus, metodinių rekomendacijų taikymą praktikoje;

14.9. sanatorinį (antirecidyvinių) gydymą;

14.10. medicinos etikos ir deontologijos pagrindus;

14.11. saugos darbe reikalavimus;

14.12. sveikos gyvensenos principus ir sveikatos mokymo metodikas;

14.13. bendruosius asmens sveikatos priežiūros organizavimo principus.

15. FMR gydytojas turi gebėti:

15.1. atpažinti ūmias gyvybei grėsmingas kliniškes būkles, sunkių komplikacijų grėsmę ir teikti būtinąją medicinos pagalbą;

15.2. dirbti savarankiškai ir komandoje su kitais specialistais, vadovauti ir koordinuoti medicininės reabilitacijos specialistų komandos darbą;

15.3. bendrauti su pacientais ir jų artimaisiais;

15.4. įvertinti bei nustatyti dėl įgimtų ir (ar) įgytų ligų ir (ar) traumų, ir (ar) dėl gydymo atsiradusius organų, organų sistemų, asmens funkcinės būklės sutrikimus, sudaryti individualias reabilitacijos programas;

15.5. pacientams, konsultuojamiems dėl medicininės reabilitacijos etapų ar jų taikymo metu, prireikus tirti diagnozuoti, gydyti medikamentinėmis ir pavienėmis medicininės reabilitacijos gydymo priemonėmis ir (ar), esant indikacijų, taikyti kompleksinę reabilitaciją;

15.6. sudaryti visų etapų kompleksinės reabilitacijos, medicininės reabilitacijos etapų programas įvairių amžiaus grupių pacientams, turintiems judamojo-atramos aparato pažeidimų, sergantiems nervų, kraujotakos, kvėpavimo, virškinimo sistemų, akių, ausų, nosies, gerklų, endokrininėmis, odos, inkstų ligomis, kraujo ligomis, ginekologinėmis ligomis ir paveiktiems jonizuojančiosios spinduliuotės (tik suaugusiesiems);

15.7. skirti ir taikyti gydymą (pavienėmis medicininės reabilitacijos priemonėmis ir (ar) vaistiniais preparatais), kai asmeniui nereikia taikyti medicininės reabilitacijos priemonių komplekso;

15.8. pasikeitus paciento sveikatos būklei (kai yra teikiamos medicininės reabilitacijos paslaugos), koreguoti reabilitacijos programą ir (ar) medikamentinį gydymą, prireikus konsultotis su gydytojais specialistais;

15.9. taikyti socialinės, psichologinės reabilitacijos, profesinės reabilitacijos, ugdymo ir mokymo elementus;

15.10. sudaryti sveikatinimo bei fizinės gerovės programas;

15.11. įvertinti medicininės reabilitacijos programos efektyvumą ir, esant indikacijų, ją koreguoti;

15.12. skirti visas medicininės reabilitacijos priemones, reikalingas atkurti paciento somatinę ir funkcinę būklę;

15.13. atlikti funkcinės būklės vertinimo ir medicininės reabilitacijos priemonių procedūras ar jų elementus, įsisavintus rezidentūros metu;

15.14. vertinti medicininės reabilitacijos specialistų komandos narių vykdomos programos efektyvumą;

15.15. atlikti diagnostines ir gydomąsias sąnarių, periartikulinių audinių, odos, poodžio, raumenų punkcijas;

15.16. parinkti ir uždėti įtvarus;

15.17. pagal savo kompetencijas, įgytas rezidentūros metu, atlikti:

15.17.1. kvėpavimo bei širdies ir kraujotakos sistemos organų funkcijos tyrimus bei fizinio krūvio mėginius (instrumentinius ir (ar) neinstrumentinius);

15.17.2. gydymą botulino toksinu ir (ar) įvertinti gydymo juo rezultatus;

15.17.3. baklofeno pompos pildymą ir įvertinti gydymo rezultatus;

15.17.4. elektromiografiją, elektroneurografiją ir jas įvertinti;

15.17.5. elektroencefalografiją ir ją įvertinti;

15.17.6. judėjimo-atramos sistemos, šlapimo pūslės, širdies, perikardito, pleuros echoskopiją;

15.18. atlikti asmens funkcinės būklės sutrikdymo laipsnių ekspertinį vertinimą (Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos draudiminių atvejų ir kitų ekspertizių metu).
